

דיוקן

"ותתפשהו בבגדו .. ויננס ויצא החוצה" (בראשית לט' יב')

בבלי, מסכת סוטה לו ע"ב:

תנא דבי ר' ישמעאל אותו היום יום חגם היה והלכו כולן לבית עבודת כוכבים שלהם והיא אמרה להן חולה היא אמרה אין לי יום שניזקק לי יוסף כיום הזה ותתפשהו בבגדו לאמר וגו' באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון..

ירושלמי, מסכת הוריות

רב חונה בשם רב מתנה תלה עינוי וראה איקונין של אבינו מיד היצר. מידי אביר יעקב אמר רבי אבין אף איקונין של רחל ראה משם רועה אבן ישראל.

הרב סבתו

בחור ישיבה הייתי. בימי שישי נוהגים היינו, אלחנן החברותא שלי ואני, להלך ברחובות מאה שערים לחנויות ספרים, לעיין בספרים חדשים ולפשפש בישנים. פעם אחת ראיתי על מדרכה ערמת ספרים וחברות ישנים למכירה, ולידה עומד זקן אחד. פשפשתי בערמה וראיתי בה ספר קטן שכריכתו קרועה ודפיו מפורדים. עיינתי בו וראיתי שהוא ספר דרשות של חכם ממרוקו לפני מאה ושמונים שנה.

נמלאתי רחמים על הספר. חשבתי לעצמי כמה טרח זה המחבר עד שחידש את חידושיו, וכמה שמח כשראה אותם מודפסים בספר, וכמה ממון שיקע בו, מי יודע כמה חיזר על פתחי נדיבים שיסייעו בידו להדפיס דרשותיו, וכמה השיבו פניו ריקם והכלימו אותו, עד שזכה לראותו יוצא לאור עולם ושלח אותו לכמה וכמה חכמים ונדיבים, מהם השיבו לו ומהם לא טרחו כלל לענות. ואותם שהשיבו, מהם נתנו לו כמה פרוטות ומהם הסתפקו במילי דברכה, ועתה מושלך הוא על המדרכה ברחובות ירושלים כאבן שאין לה הופכין.

שאלתי את הזקן למחירו. הוא נטל אותו, הפך אותו בידיו, הביט בו והביט בי וחזר והביט בו, לשער מה עניין מצאתי בו כדי שיוכל לקבוע את מחירו. לבסוף אמר מה שאמר. אמרתי לעצמי, כדאי הוא המחבר הזה שאשלם ממון זה ואעיין בדרשותיו.

בשבת נטלתי את הספר ועיינתי בו. ראיתי שדברים שבו ידועים ואין בהם חידוש, ודברים אחרים אינם אלא נוטריקון וגימטריאות. כמעט וניחמתי על שלקחתי אותו ועל הממון ששילמתי עליו. סוף סוף מעט ממון שהיה לי טרחתי עליו הרבה בשיעורים פרטיים בגמרא לבני עשירים. אבל אז צדה את עיני דרשת המחבר לפרשת וישב. ראיתי פירושו של המחבר